

YTTRANDE

Dnr RA 04-2018/05478
Ert Dnr Ku2018/00773/KODatum
2018-08-22Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet *Konstnär – oavsett villkor?* (SOU 2018:23)

Inledning

Rikssarkivet vill lämna följande synpunkter på rubricerat betänkande. Rikssarkivet begränsar sitt svar till de frågor som hänger samman med utredningens förslag 1.2 Förslag till ändring i förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Rikssarkivet är en av de myndigheter som ingår i Samverkansrådet vid Statens kulturråd och deltar i arbetet med fördelning av statsbidrag och uppföljning inom kultursamverkansmodellen.

Rikssarkivets ställningstagande

Rikssarkivet avstyrker utredningens förslag att ur förordningens (2010:2012) 8 § ta bort de namngivna sju kulturområdena som statens bidragsgivning inom kultursamverkansmodellen avser och ersätta dessa med den föreslagna formuleringen ”olika kulturella och konstnärliga uttryck”.

Den statliga bidragsgivningens syfte

Syftet med statens bidragsgivning för regional kultur är att underlätta att de nationella kulturpolitiska målen ska kunna förverkligas genom att en grundläggande kulturell infrastruktur finns i hela landet. Begrepp som kultur och konst kan tolkas olika och uppfattningar om vilka verksamheter som ryms inom dessa kan skilja sig åt beroende på exempelvis ideologisk hemvist, utbildningsbakgrund och personligt intresse. Från både politisk och praktisk synpunkt – med tanke på styrning, uppföljning och utvärdering – är det viktigt att staten även i fortsättningen klargör vilka kulturområden som statsbidraget avser.

Erfarenheterna av den nuvarande regleringen

Den nuvarande regleringen av kultursamverkansmodellen både tillåter och uppmuntrar regionala variationer och prioriteringar och vilar på principen om armlängdsavstånd. Många innovativa och nyskapande projekt och verksamheter har kunnat genomföras med stöd av statligt utvecklingsbidrag inom kultursamverkansmodellen.

Rikssarkivets erfarenhet är att arbetet med bidragsgivningen inom denna modell är föga detaljstyrt och i ganska hög grad tillitsbaserat vad gäller det konstnärliga och kulturella innehållet i verksamheterna – tvärtemot vad som antyds i det aktuella betänkandet. Införandet av modellen har visserligen inneburit att delvis nya administrativa strukturer behövde tillskapas men i gengäld har kultursamverkansmodellen genererat ökad engagemang, mer transparens, mer dialog mellan de berörda parterna och en mer fördjupad demokratisk process kring regional kultur.

De regionala enskilda arkiven i kultursamverkansmodellen

Riksarkivet vill även lyfta fram en annan aspekt av frågan som berör de mindre kända kulturområdena inom modellen, exempelvis de regionala enskilda arkiven som är förhållandevis små, likväl utgör de en oumbärlig och självklar del av landets kulturella infrastruktur. Vid de enskilda arkiven bevaras företagens, civilsamhällets och enskilda personers – inte sällan konstnärers – ”minnen”, dvs källmaterial nödvändiga för forskning av olika slag, journalistik och i vissa fall konstnärligt eller litterärt skapande. Vid planering och resurssättning av de regionala kulturverksamheterna konkurrerar de enskilda arkiven om uppmärksamheten med mycket mer kända och publikdragande kulturverksamheter som t.ex. scenkonst. Att förordningen namnger de kulturområden som omfattas av statens bidragsgivning har erfarenhetsmässigt mycket stor betydelse för att bl.a. de enskilda arkiven inte förbises i kulturplanerna.

Att det nu aktuella betänkandet inte har skickats på remiss till något av de regionala enskilda arkiven eller deras organisationer illustrerar väl hur lätt detta kulturområde kan glömmas bort även när det förs fram förslag som i högsta grad berör det.

Beslut i detta ärende har fattats av riksarkivarien Karin Åström Iko. Närvarande vid ärendets slutliga beredning har också varit förste arkivarie Katalin Gere (föredragande).

Karin Åström Iko

Katalin Gere